

Adviesaanvraag college aan dagelijks bestuur

Invullen door directie:

Onderwerp adviesaanvraag: Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026
Portefeuille: Kunst en Cultuur
Directie: Economische Zaken en Cultuur
Datum behandeling college: 10 februari 2026
Datum adviesaanvraag: 18 februari 2026
Deadline ontvangst advies: 15 april 2026
Advies mailen naar: o.van.den.muysenberg@amsterdam.nl
Meegestuurd stukken: Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden? De beleidsmedewerkers kunst in de openbare ruimte van de stadsdelen zijn via het overleg buitenkunst gevraagd mee te denken over de richtlijnen aanvragen herdenkingsmonumenten.

Invullen door stadsdeel:

Stadsdeel: Centrum
Procesbegeleider: Sigal Liberman s.liberman@amsterdam.nl 06-83877053
Datum weekstart/staf: 23 maart
Datum stadsdeelcommissie: 7 en 14 april
Datum dagelijks bestuur: n.v.t
Registratienr. (optioneel): n.v.t

Gewijzigde veldcode

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en stadsgebied Amsterdam 2022:

- (art. 12, lid 1) betreft college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of
- (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in.

DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19).

Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college

Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur

We vragen u, als dagelijks bestuur van het stadsdeel, het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 te voorzien van advies namens uw stadsdeel. Dit beleidskader is bedoeld om invulling te geven aan het inclusiever maken van de openbare ruimte door een meer diverse collectie kunstwerken te realiseren. Dit moet bijdragen aan een inhaalslag gericht op een betere en meer gelijkwaardigere representatie van de verschillende achtergronden van Amsterdammers en verhalen in en van de stad.

Concreet vragen wij uw advies over:

- We nemen een bijdrage aan de meerstemmigheid en representatie van de verscheidenheid aan inwoners in onze stad als uitgangspunt voor de eigen opdrachtverlening als gemeente. Uitgangspunt is het realiseren van een complete, leefbare en inclusieve stad waarin iedereen zich moet kunnen terug herkennen en zich thuis voelt. Daarom geven we bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang aan de verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen. Het advies van het SCA om hierbij te kijken naar onder andere diversiteit, migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en

vrouwen nemen we over. Kunt u zich vinden in dit uitgangspunt?

- De richtlijnen voor herdenkingsmonumenten. Hoe kijkt u aan tegen de invoering van deze richtlijnen, die bedoeld zijn om de plaatsing van nieuwe herdenkingsmonumenten te reguleren? Zijn de genoemde criteria volledig of zijn er aanscherpingen of toevoegingen nodig?

Conceptadvies DB

Het dagelijks bestuur formuleert hier – indien van toepassing – voor de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum steunt het voorliggende beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026. Het kader sluit aan bij de ambitie om met kunstopdrachten een betere representatie te bieden van Amsterdam als diverse stad met een rijke en langlopende migratiegeschiedenis.

Representatie en meerstemmigheid

Het stadsdeel Centrum, met zijn historische binnenstad, beschikt over een uitgebreide collectie buiten- en gevelkunst die zich door de eeuwen heen heeft opgebouwd. Een deel van deze collectie verwijst naar het koloniale verleden van de grachtengordel, waar we met de kennis van nu genuanceerder tegen aan kijken. Het dagelijks bestuur is voorstander van het bieden van nadere duiding bij omstreken 'koloniale' kunstwerken, bijvoorbeeld in tekstuele of kunstzinnige vorm, om deze in een bredere context te plaatsen.

De historische binnenstad kent een migratiegeschiedenis die voor veel Amsterdammers onbekend is. Wijken zoals de Oostelijke Eilanden en het voormalige Vlooienburg waren al in de 17e eeuw zeer divers. Kunst kan een krachtig middel zijn om deze onderbelichte verhalen zichtbaar te maken. Dit geldt voor het representeren van onderbelichte gemeenschappen en (culturele) minderheden, maar ook bijvoorbeeld voor de queer gemeenschap en de community van sekswerkers die een historisch onlosmakelijk onderdeel vormen van de binnenstad. Deze verhalen zijn echter nog onvoldoende vertegenwoordigd in de lokale kunstcollectie.

De afgelopen jaren zijn er wel kunstwerken gerealiseerd die bijdragen aan een ander perspectief en/of bredere representatie, zoals:

- *De Gouden vierkante meter* op de VOC-kade, met een kritische boodschap over het koloniale verleden.
- De mural *Behind the rainbow* aan de Vijzelgracht, die twee zoenende mannen afbeeldt.
- Het beeld *Belle* op het Oudekerksplein, een eerbetoon aan sekswerkers.

Diversiteit in kunstenaars en bemiddelaars

Het dagelijks bestuur erkent het belang van representativiteit, niet alleen in de inhoud van kunstwerken, maar ook in de selectie van kunstenaars. Het is essentieel dat kunstenaars met diverse achtergronden, vrouwelijke kunstenaars en startende kunstenaars meer kansen krijgen. Een recente analyse van de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke kunstenaars in de binnenstad toonde aan dat vrouwen historisch ondervertegenwoordigd zijn, maar dat er inmiddels een inhaalslag is gemaakt. De meeste recente opdrachten werden op basis van artistieke kwaliteit aan vrouwelijke kunstenaars gegund. Van belang is om bij het opstellen van een longlist van kunstenaars, aandacht te hebben voor een diverse samenstelling en het daarmee creëren van een gelijk speelveld.

Het dagelijks bestuur steunt het voorstel om een breder palet aan bemiddelaars in te zetten. Dit kan bijdragen aan een meer diverse samenstelling van kunstenaars en thema's. We denken dat de voorgestelde pilot een goed middel is om tot een heldere procedure te komen tot het koppelen van een bemiddelaar aan een specifiek kunstproject. Ook vragen wij aandacht voor diversiteit in kunstdisciplines, naast een afweging op andere genoemde indicatoren. Zo zijn er door Centrum de laatste jaren actief streetart – en graffitiopdrachten ondersteund, een kunstvorm die nog niet zo lang geleden vooral underground en illegaal werd toegepast.

Herdenkingsmonumenten en regulering

Het dagelijks bestuur constateert dat er regelmatig verzoeken worden ingediend voor het oprichten van herdenkingsmonumenten in de binnenstad. Gezien de aantrekkingskracht van het centrum en de schaarse openbare ruimte, is het noodzakelijk om scherpe afwegingen te maken. Het bestuur steunt daarom het voorstel tot regulering, inclusief het gebruik van een aanvraagformulier. We pleiten daarbij voor het hanteren van een checklist of handleiding in plaats van al te strakke richtlijnen, zodat er ruimte is voor de dagelijks besturen van de stadsdelen om een bestuurlijke afweging te maken tot het al of niet ondersteunen van nieuwe initiatieven. Het dagelijks bestuur van Centrum heeft onlangs een handreiking opgesteld ten behoeve van herdenkingsplaquettes, deze kan als voorbeeld dienen bij de implementatie van een stedelijk format voor herdenkingsmonumenten.

Verder vragen wij aandacht voor:

- **Draagvlak:** Het is belangrijk om te verduidelijken hoe draagvlak wordt vastgesteld en hoe dit zich verhoudt tot het belang van representatie van onderbelichte verhalen. Het dagelijks bestuur denkt graag mee met het Stadscuratorium om tot een nadere duiding te komen over het criterium van voldoende draagvlak.
- **Tijdelijke kunsttoepassingen:** Tijdelijke kunst kan een belangrijke rol spelen in het vertellen van verhalen en het faciliteren van dialoog.

Financiering

Kunst en cultuur vormt met de programmaliijn 'Een stevig cultureel DNA' een belangrijke pijler van de Aanpak Binnenstad. Stadsdeel Centrum heeft evenwel geen structureel budget voor buitenkunst. Door het ontbreken van ontwikkelgebieden of grootschalige stadsuitbreidingen kan er ook geen gebruik worden gemaakt van de GREX-gebonden percentageregeling voor kunst. Het dagelijks bestuur vraagt het nieuwe college aandacht te hebben voor structurele financiering van Kunst in de openbare ruimte in de stadsdelen, niet enkel ten behoeve van nieuwe projecten maar ook ter bekostiging van het beheer van muurschilderingen in eigen opdracht. Wandkunst wordt namelijk niet door de gemeente via de directie V&OR in beheer genomen.

Participatie

De gemeente hecht sterk aan participatie door bewoners. Als dagelijks bestuur zien we in de praktijk hoe belangrijk het is dat de wensen van bewoners, die soms ook initiatiefnemer zijn van kunstprojecten, serieus worden genomen en dat deze wensen betrokken worden bij de afweging om al of niet ondersteuning te bieden aan een project. We vinden het van belang om ruimte te blijven bieden aan de stem van bewoners en initiatieven uit de buurt, niet in de laatste plaats omdat kunst de leefbaarheid en het gevoel van veiligheid in buurten kan versterken. Wij vragen dan ook aandacht voor een goede balans tussen draagvlak in de buurt, het vergroten van de representativiteit van de kunstcollectie en de artistieke kwaliteit van kunstprojecten. Het voorgestelde participatieve programma gericht op het verdiepen van verhalen voor gedenktekens wordt ook door het dagelijks bestuur gesteund.

Wij zien tot slot uit naar de verdere uitwerking van het beleidskader en blijven graag betrokken bij de implementatie ervan in de binnenstad.

Advies stadsdeelcommissie

Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

< Invulinstructie:

Het volledige advies van de stadsdeelcommissie, dat bestaat uit de met meerderheid van stemmen aangenomen (ongevraagde) adviezen, moties en/of voorstellen. Minderheidsstandpunten ook vermelden als de stadsdeelcommissie dat wil, al zijn deze soms al in het advies opgenomen. Geen bijlagen meesturen, alles moet in dit blokje genoteerd worden. >

...

Finaal advies DB

Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

< Invulinstructie:

Het volledige en definitieve advies van het DB, waarin aangenomen adviezen, moties of en/of voorstellen van de stadsdeelcommissie zijn overgenomen (anders of aanvullend adviseren) en die niet strijdig zijn met stedelijke of budgettaire kaders. Als het DB in dit uiteindelijke advies afwijkt van het advies of voorstel van de stadsdeelcommissie, ligt er een zware motiveringsplicht op het DB. Het DB kan uitsluitend met zeer zwaarwegende redenen afwijken van een meerderheidsadvies of -voorstel, zoals strijdigheid met stedelijke of budgettaire kaders. >

...

Reactie college op advies dagelijks bestuur

< Invulinstructie:

Na collegebesluit hier de reactie van het college op het finaal advies van het dagelijks bestuur. Het ingevulde formulier meesturen naar de gemeenteraad en gelijktijdig naar de stadsdelen. >

...